

Odpowiedzialność za życie

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- wskazanie na niebezpieczeństwa związane z próbowaniem substancji odurzających i ryzykownymi zachowaniami;
- wyjaśnienie, dlaczego Bóg, który jest Dawcą życia, zaprasza nas, byśmy nasze życie wypełnili miłością i dobroczynnością.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- definiuje, czym są uzależnienia;
- wylicza różne formy uzależnień (np. alkohol, internet, pornografia, hazard, gry komputerowe);
- określa szkodliwość ryzykownych zachowań, które zagrażają zdrowiu fizycznemu, psychicznemu i duchowemu;
- wyjaśnia, na czym polegają poszczególne uzależnienia;
- charakteryzuje skutki uzależnień;
- podaje, w jaki sposób i kto może pomóc osobom uzależnionym;
- tłumaczy, dlaczego jedną z form, która kształtuje nasz charakter, otwiera na drugich i pomoże wytrwać w dobrym, jest wolontariat.

Pojęcia i postaci

uzależnienia, alkoholizm, fonoholizm, sieciholizm, hazard, wolontariat.

Wartości

dar wolności i zachęta do życia pełnego miłości i dobra, wolontariat..

Metody i środki

praca z tekstem literackim, praca z podręcznikiem, burza mózgów, rozmowa kierowana.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie lekcji

Ojcze nasz.

W spontanicznej modlitwie uczniowie powierzają swoje życie Panu Bogu, składając wszystkie prośby i dziękczynienia na Jego ręce.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę znał zagrożenia związane z niebezpieczeństwem ryzykownych zachowań, które mogą prowadzić do uzależnień; będę umiał wyjaśnić, jakie to są zagrożenia; będę wiedział, jak im zapobiec.

Metoda – praca z tekstem literackim. Na początek nauczyciel przybliży historię Małego Księcia. Mały Książę odwiedzał różne planety. Na jednej z nich spotkał człowieka, który żył w sytuacji – wydawać by się mogło – bez wyjścia. Był to Pijak.

Nauczyciel czyta fragment z książki Antoine’a de Saint-Exupery, *Mały Książę*, Warszawa 1988, s. 39.

Następną planetę zajmował Pijak. Te odwiedziny trwały bardzo krótko, pogrążyły jednak Małego Księcia w głębokim smutku.

– Co ty tu robisz? – spytał Pijaka, którego zastał siedzącego w milczeniu przed baterią butelek pełnych i baterią butelek pustych.

– Piję – odpowiedział ponuro Pijak.

– Dlaczego pijesz? – spytał Mały Książę.

– Aby zapomnieć – odpowiedział Pijak.

– O czym zapomnieć? – zaniepokoił się Mały Książę, który już zaczął mu współczuć.

– Aby zapomnieć, że się wstydzę – stwierdził Pijak, schylając głowę.

– Czego się wstydzisz? – dopytywał się Mały Książę, chcąc mu pomóc.

– Wstydzę się, że piję – zakończył Pijak rozmowę i pogrążył się w milczeniu.

Mały Książę zakłopotany ruszył dalej.

«Dorośli są naprawdę bardzo, bardzo śmieszni» – mówił sobie po drodze.

Po lekturze tekstu nauczyciel zadaje pytania:

- A. Co było przyczyną smutku Pijaka?
- B. Co było przyczyną jego picia?

Pijak nie potrafił znaleźć wyjścia ze swojej sytuacji. Tkwił w zamkniętym kręgu. Przyczyna wstydu i picia była taka sama – picie. Błędne koło.

Metoda – rozmowa kierowana. Katecheta poleca przeczytać tekst z podręcznika. Prosi, by najpierw uczniowie w parach porozmawiali o przeczytanych zagadnieniach, które są im znane, z którymi może spotykają się w grupie rówieśniczej bądź u starszej młodzieży, a może są dla kogoś nowe, niespotykane. Niech uczniowie podzielą się między sobą swoim zdaniem na ten temat.

Katecheta kontynuuje: Każdy człowiek przeżywa jakieś problemy. Czasem przyjdzie choroba, zdarzają się kłopoty rodzinne czy może słabe oceny w szkole. Może być tak, że prowadzą one do jakiegoś niedowartościowania czy też niskiej samooceny. Młodość to taki czas, kiedy najmniejsze problemy będziemy przeżywać szczególnie mocno i bardzo emocjonalnie. Jezus proponuje: „będę niósł wszystkie wasze problemy”. Jest tylko jeden warunek – musimy Mu je oddać. Uwalnianie nas od cierpienia to mesjańskie zadanie Jezusa. Nie dokonuje się ono tylko w wymiarze doczesnym, lecz odnosi się do wieczności. U Niego możemy szukać pomocy, bo On nigdy nas nie zostawia samych, mogą zadać sobie pytanie czy w to wierzę, czy w czasie moich życiowych, jeszcze młodzieńczych problemów zwracam się do Niego, czy proszę Go o pomoc?

Katecheta mówi: Uzależnienie, to główne zagadnienie dzisiejszej naszej lekcji.

Metoda – Burza mózgów. Katecheta pyta: – Jak młodzi ludzie reagują na problemy życiowe? Po wypowiedziach uczniów dodaje: Trudnym problemem ludzi młodych jest brak poczucia miłości. Zdarza się, że nie czują się kochani przez swoich rodziców czy bliskich, czasem trudno im dostrzec, że ich odczucie nie jest zgodne z prawdą. Taka sytuacja wpływa na każdą chwilę ich codziennego życia. – Jak ludzie próbują rozwiązać swoje problemy? Katecheta zapisuje na tablicy, dzieląc ją na pół, odpowiedzi, które podają uczniowie: rozwiązania pozytywne i negatywne. Np.: Pozytywne: oglądają wartościowy, motywacyjny film, spotykają się z przyjacielem, starają się rozwiązać problem, uprawiają sport, radzą się pedagoga, rozmawiają z rodzicami, modlą się. Negatywne: idą na imprezę, wiele godzin grają w gry komputerowe, sięgają po alkohol, palą papierosy, nie chcą z nikim rozmawiać o swoich problemach, sięgają po środki odurzające. Nie jest dobrze, gdy uciekamy od problemów, a nie próbujemy ich

rozwiązać. Nie stawiamy im czoła. Szukajmy pomocy u ludzi, z którymi będziemy mogli podzielić nasz problem, którzy w realny sposób będą mogli nam pomóc. Są takie sytuacje gdy, myślimy, wydaje się nam, że uda się od problemu uciec lub że sam się rozwiąże. To może powodować, że niektórzy próbują uciekać od rzeczywistości, zażywając różne środki odurzające, popadają w nałogi, uzależnienia. Nie jest to rozwiązanie problemu, raczej krótkotrwałe zapomnienie. I wtedy niewielki problem staje się prawdziwym problemem, prowadzi do katastrofy – uzależnienia, a czasem może nawet i śmierci. Podajcie, jak najwięcej skojarzeń ze słowem „uzależnienie”.

Uczniowie podają skojarzenia Katecheta zapisuje je na tablicy np. alkohol, nałóg, niewola, choroba, papierosy, narkotyki, zniewolenie, próbowanie, nadużywanie. – Czym jest uzależnienie?

Po wypowiedziach uczniów Katecheta podaje definicję (uczniowie mogą zapisać ją do zeszytu): Uzależnienie to nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji. W języku potocznym termin „uzależnienie” jest stosowany głównie do osób, które nadużywają narkotyków (narkomania), leków (lekomania), alkoholu (alkoholizm) czy papierosów. W szerszym kontekście może odnosić się do wielu innych zachowań, np. gier hazardowych, komputerowych, nadużywania telefonu komórkowego, internetu, oglądania telewizji, pornografii.

(na podst.: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Uzależnienie>, (dostęp: 22.07.2022).

Metoda – miniwykład. Uzależnienie to choroba, która uniemożliwia prawidłowe życie człowieka. Ma ono wymiar: fizyczny, psychiczny i duchowy. Uzależniony sięga po używkę, bo jego organizm przyzwyczał się do konkretnej substancji. Nie do końca zdając sobie sprawę, że tak naprawdę chce jak najszybciej zagłuszyć lęk przed rzeczywistością. Każde uzależnienie jest niebezpieczne, dlatego powinniśmy unikać sytuacji, które mogą nas do niego doprowadzić. Stwierdzenie, że jeśli tylko raz spróbujesz, na pewno się nie uzależnisz, jest kłamstwem. Nie dajmy sobie tego wmówić. Im młodsza osoba sięga po używkę, tym szybciej się uzależnia. Już wiemy, że przyczyną uzależnień najczęściej jest poczucie braku miłości i akceptacji ze strony bliskich. Bóg zachęca nas do życia w sposób wolny, do życia pełnego radości i miłości, pomaga nam też, kiedy spada na nas cierpienie czy nieszczęście. Jedną z form, która pozytywnie i twórczo może zająć nam czas i głowę, jest wolontariat, w którym możemy

doświadczyć, że pomagając innym staję się i czuję się wartościowszym człowiekiem. Możemy doświadczyć pięknej prawdy zapowiedzianej już przez samego Chrystusa, że: „Więcej radości jest w dawaniu, aniżeli w braniu”, a przypomniane przez św. Pawła w Dziejach Apostolskich (Dz 20, 35) - zatem póki mamy czas, czyńmy dobro!

Metoda – dokończ historię. Katecheta zachęca, by uczniowie spróbowali dokończyć historię z pierwszego opowiadania, które jest w podręczniku, o nowym koledze, który sam, będąc wolontariuszem, zachęci do tej formy pomocy i spędzania wolnego czasu innych.

Podsumowanie lekcji

Ryzykowne zachowania, brak troski o zdrowie i życie mogą przerodzić się w nałogi, które nas zdominują. Nie dajmy się zwieść, że w duchu wolności możemy robić wszystko, co tylko mi się podoba. To doprowadza człowieka do zguby. Trzeba wziąć odpowiedzialność za swoje życie, uczynić w nim coś dobrego, coś bezinteresownego i szlachetnego. Jeśli będę budował swoje życie na Ewangelii, kierował się wiarą, nadzieją i miłością, jeśli będę wzrastał w tych cnotach, to dobrze uformowane sumienie poprowadzi nas do tego, co dobre.

Można zapoznać jeszcze uczniów z ideą: Dzieła Nowego Tysiąclecia, Caritas.

Modlitwa na zakończenie

Z podręcznika.

Praca domowa

Z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- wychowanie do życia w rodzinie – wartości i tradycje ważne w rodzinie (mądre korzystanie z każdego dnia naszego życia, otwarcie na bliźnich, pomaganie innym);
- język nowożytny, język mniejszości narodowej lub etnicznej – słownictwo religijne (np. uzależnienie, nałóg, alkoholizm, fonoholizm, siecioholizm, hazard, wolontariat).